

Szubjektív megemlékezés Ungár Imréről

Negyven éve, 1972. november 22-én hunyt el Ungár Imre, a Zeneakadémia professzora, nemzetközi hírnű Chopin-játékos. A Kossuth- és Liszt-díjas művészt életének 64. évében érte a halál. Nem látó tanítványaként különösen megrendült szívvel vettem búcsút a kiváló embertől, a nagyszerű tanártól, növendékei feledhetetlen "Imre bácsi"-jától.

Megtisztelő volt számomra, amikor 1965-ben felvett osztályába. Ő volt a Zeneakadémián az egyetlen nem látó tanár. Odaadó figyelemmel, és szeretettel segítette fejlődésemet. Gazdag kottatárából speciális Braille-írású művekkel látott el. Kiváló érzéssel válogatta számomra a "testreszabott" zeneműveket. Az évek alatt bensőséges, családi kapcsolat alakult ki a tanár úrral. Ez így történt az összes tanítvány esetében is. Diákjai, mint egy nagycsalád tagjai, meghallgatták egymás hangversenyeit. Végzős hallgatói budai otthonában játszhatták el diplomaműsoraikat. Növendéktársaik, és az Ungár család tagjai előtt. A tanár úr derűs nyugalmat árasztó lénye felszabadított minket az elfogultság és szorongás alól. Kedvenc mondása volt: "Daloljon a zongora a kezed alatt!" Sok kiváló tanítványa közül kiemelkedik dr. Baranyay László Liszt-díjas zongora-

művész, a Zeneművészeti Egyetem professzora.

Jómagam mesterem példája és buzdítása hatására választottam a tanári hivatás mellé a pódiumot is. Ő tanácsolta a zenei versenyeken való részvételt. Felkészített az 1970-es országos Beethoven rádiós versenyre, majd delegált a varsói Chopin-versenyre. Ezekben az időkben számos különórát adott Szemlőhegy utcai lakásán. Sok hangulatos, értékes délutánt tölthettem náluk. A madárdalozós rózsadombi milió, a kemény munkával töltött órák és a pihentető beszélgetések örökre emlékeztetek maradnak számomra. Ilyenkor gyermekkoráról, magánéletének alakulásáról is szívesen beszélt.

Elbeszélése szerint látását három éves korában veszíti el agydaganat következtében. Öt évesen kezd zongorázni. Ez a legkedvesebb időtöltése. A zongorát játékszerének tekinti. A Vakok Intézetében egy kitűnő vak zongoratanára van Rózenfeld Izsó személyében, akire egész életében hálás szeretettel emlékezik. 16 éves korában adja első nagyszerű hangversenyét. A Zeneakadémián Thomán Istvánnál, a híres Liszt-tanítványnál folytatja tanulmányait. 23 évesen benevez a varsói Nemzetközi Chopin-versenyre, ahol első dí-

jat nyer. Röviddel ezután megházasodik. Feleségül veszi Gelléri Ilonát, aki 40 éven át hűséges társa és mindenben segítője. A versenydíj nyomán számos koncertkörútra kap meghívást. Művészi karrierje magasra ível, melyet a II. világháború kitörése megroppant. A háborús évek borzalmait István fiuk megszületése enyhíti 1945-ben. A nehéz időkben kedves barátai: Fischer Annie zongoraművésznő, férje, dr. Tóth Aladár és Szabolcsi Bence muzikológusok sietnek a kis család segítségére. A művész ismét koncertezni kezd. 1949-ben döntő fordulat áll be Ungár Imre életében. Kinevezik a Zeneakadémia professzorává, ahol haláláig tanít.

A zenei és társadalmi közéletben mindvégig aktívan részt vesz. Felkarolja sorstársai ügyeit. 1953-tól a Vakok Szövetsége alelnöki tisztét tölti be élete végéig. A vakok Homérosz kórusának minden jelentős hangversenyén közreműködik. Sorstárs zenetanároknak messzemenőig segítségére volt álláskeresés vagy kották beszerzése terén is.

Ungár Imre szólóestjei legendások. Ihletett játékát a lírai átélés, drámai erő és szuggesztivitás jellemzi. Sok rajongójától hallottam elragadtatott véleményeket Róla. Életéről, munkájáról, a vakok problémáiról szívesen nyilatkozott rádió- és TV-műsorokban. Megnyilatkozásai mindig figyelemreméltóak voltak.

Álljon itt az utókor tiszteletadásának néhány példája: A művész hangfelvételeit a Magyar Rádió archívuma őrzi. Ezekből a Vakok és Gyengénlátók Szövetsége két CD-nyi válogatást készített a mester halálának 30. évfordulója alkalmából. A hanganyagot Lázár Eszter válogatta. A kiadvány kereskedelemben nem kapható.

Ungár Imre Szemlőhegy utcai otthonánál emléktáblát helyeztek el. 1991-ben négy vak zenetanár - Farkas Mátyás, Lakatos Tamás, Magyar Csaba és az alapító, Németh Tamás - "Ungária" néven zongoranégyest hozott létre a nagy előd tiszteletére. A széles látókörű, humanista művészpédagógust egyik tanítványa így méltatta egy helyütt: "Akinak egyszer módjában állt Ungár Imrével csak egy félórát beszélgetni, az utána jobb ember lett."

*Németh Tamás**

* A visszaemlékezés szerzője, Ungár Imre egykori növendéke, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola és Gimnázium tanára nyugdíjas kora ellenére is aktív zongoraművész-tanár: heti 11 órában tanít, szabad idejében pedig gyakorol, vagy feleségével négykezesezik. Legutóbb 2012. október 13-án, a Fehér Bot Napja alkalmából játszotta a Budapesti Vonósokkal Mozart: A-dúr koncertjét (K.488.) a Nádor Teremben.

UNGÁR ISTVÁN**

Sírfelirat

Hogy visszavonhatatlan,
Hogy nem lehet helyrehozni már...
Hiába reméltünk, erősebb a halál.
Nem törődött velünk s mi kik itt maradtunk
Most eszmélünk fel, mily mélységbe zuhantunk.

Hogy visszavonhatatlan,
Hogy nem lehet helyrehozni már...
Görcsbe szorult keze, hangszerén már nem jár.
Kit a sors oly nagylelkűen adott
Keményen és durván tőlünk elragadott.

Két, üvegből csiszolt szeme fényt nem látott,
Szíve mindnyájunknál távolabbra látott.
Nem volt gondolatom, amelyet nem ismert,
Titok maradt Ő, bár megmutatott mindent.

Engem gazdaggá tett, végtelen gazdaggá,
A zene általa tett örökre boldoggá.
Bach, Beethoven, Chopin világa volt övé
S mozarti mosollyal áll a bajok fölé.

Egyszerű emberként fejedelmi bölcs volt,
Legbensőbb barát és távoli eszmény volt.
Megnyílt előttem az Ő birodalma,
Isis szentélyébe lettem beavatva.

Nem látok nélküle, gyújtsanak világot,
Van-e ki látja mind, azt, amit Ő látott?!
A fiú, ím némán és értetlenül áll,
Hogy visszavonhatatlan
S hogy nem lehet helyrehozni már.

(**1972. november Édesapám halálakor)